

پرونده «جوان» درباره بررسی قانون «حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب»

در گفت‌وگو با نمایندگان مجلس

انتظار از جامعه

پوشش قانونی متناسب باتمدن اسلامی است

شده است. فصل اول این قانون به کلیات و تعاریف پرداخته، فصل دوم به وظایف عمومی دستگاه‌های اجرایی، فصل سوم به تکالیف اختصاصی دستگاه‌های اجرایی پرداخته، فصل چهارم، به وظایف عمومی و مسئولیت‌های اجتماعی و فصل پنجم نیز به جرائم و تخلفات پرداخته است. مطابق این قانون دستگاه‌های مختلفی از جمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صداوسیما، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، معاونت علمی رئیس‌جمهور، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، وزارت اقتصاد، وزارت صمت، وزارت راه و شهرسازی، وزارت ارتباطات، وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و معاونت امور زنان رئیس‌جمهور از جمله دستگاه‌هایی هستند که در این قانون به طور مستقیم تکالیفی را در حوزه فرهنگ‌سازی و حمایت از خانواده بر عهده خواهند داشت. به گفته رئیس مجلس شورای اسلامی، این قانون ۲۳ آذرماه ابلاغ خواهد شد و

در هر جامعه‌ای متناسب با فرهنگ و ارزش‌های آن قوانینی برای پوشش وجود دارد و جامعه ما هم از این قاعده مستثنی نیست، با وجود این، عمل نکردن دستگاه‌ها به وظایف خود در حوزه فرهنگ‌سازی و زمینه‌سازی برای حجاب و عفاف جامعه را به شرایط کنونی رسانده است و از بدحجابی در عمل به بی‌حجابی رسیده‌ایم. در چنین شرایطی است که مسئله حجاب به عنوان مطالبه‌ای مردمی مطرح است و خلأ یک قانون بازدارنده در حوزه حجاب و عفاف احساس می‌شود. بر همین لایحه «حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب» سال ۱۴۰۱ به مجلس ارائه شد و بعد از چندین بار رفت و برگشت به شورای نگهبان، این قانون به تصویب رسید. متن نهایی قانون «حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب» معروف به قانون حجاب پس از رفت و برگشت‌های متعدد میان مجلس و شورای نگهبان در ۲۴ ماده و مجموعاً در پنج فصل تنظیم و نهایی

پیش از این هم قوانینی در حوزه عفاف و حجاب داشتیم؛ قانون مجازات اسلامی و مصوبات ۴۲۷ و ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی که به جوجه سلبی و ایجابی مسئله حجاب توجه داشت اما به واسطه اجرایی‌نشدن در دست این مصوبات به شرایط کنونی رسیدیم. از نگاه شما آیا ممکن است باز هم با انفعال و کوتاهی دستگاه‌ها و مسئولان اجرایی از اجرای قانون جدید حجاب و عفاف مواجه شویم؟

در بحث قانون حجاب، شرایطی که الان در سطح جامعه داریم، این موضوع را گوشزد می‌کنم که توجه به قانون و در واقع حفظ انضباط اجتماعی از ضروریات فعلی جامعه است که دولت محترم باید برای آن تدابیری ببیند؛ اینکه الان در واقع

خروجی قانون و خروجی مباحثی که در مجلس مطرح شده و مصوبه مجلس به دولت و دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌شود و دستگاه‌های اجرایی ملزم هستند به ضوابط و آنچه در قانون دیده شده است، عمل کنند. این موضوعی است که باعث خواهد شد نظم و انضباط اجتماعی برقرار شود. در این ارتباط دولت و در واقع رئیس‌جمهور محترم باید با جدیت اجرای قانون را دنبال کنند. ممکن است برخی مسئولان اجرایی اشکالاتی را به قانون وارد بدانند اما این موضوع نباید به کنار گذاشتن قانون و عدم‌اجرای آن منجر شود، گمان اینکه عدم‌توجه به قوانین قبلی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی امروز ما را به نقطه‌ای رسانده است که غالباً خانواده‌ها از سلامت اجتماعی و سلامت معنوی فرزندان و خانواده‌شان ابراز نگرانی می‌کنند و این مطالبه را دارند که فکری برای نابسامانی بد پوششی صورت بگیرد. به هر

حال ضوابط پوششی در همه کشورها وجود دارد و در هر کشوری با فرهنگ و آداب و رسوم و ارزش‌های آن کشور متناسب است و در واقع به آن توجه و به این ضوابط احترام گذاشته می‌شود.

در تمام جوامع قوانینی برای مسئله پوشش وجود دارد و به تناسب فرهنگ و سیاست‌های خود با نگاهی سختگیرانه این قوانین را اجرایی می‌کنند. قانون فعلی حجاب را چقدر ضروری می‌دانید و نقطه قوت آن چیست؟

در کشور ما هم با فرهنگ غنی ایرانی-اسلامی و پیشینه تاریخی قاعدتاً رعایت پوشش متناسب با فرهنگ جامعه مورد انتظار است که در واقع نمود آن را در قانون می‌بینیم، البته قانون نه صرفاً به جنبه سلبی بلکه جنبه‌های ایجابی و فرهنگ‌سازی توجه کرده است و این موارد در

به نظر شما بحث جریمه‌هایی که برای متخلفان در نظر گرفته شده است، چقدر به اجرایی شدن این قانون کمک می‌کند؟

خب این در مفاد قانون است و در واقع به لحاظ قانونی لازم‌الاجراست، حالا اینکه چقدر می‌تواند بازدارنده باشد، به هر حال برای ضمانت اجرای قانون نیاز به ابزارهایی است که در قانون به همین موضوعی که اشاره فرمودید، توجه شده است.

توضیح می‌دهد: «در مرحله سوم و مراحل بعدی فرد به دستگاه قضایی ارجاع می‌شود.»

وی درباره اینکه آیا ممکن است این قانون هم به سرنوشت قوانین قبلی دچار شود و اجرا نشده باقی بماند، می‌گوید: «برای این قانون ضمانت‌های اجرایی لازم مدنظر گرفته شده است.»

به گفته این نماینده مجلس ضمانت اجرایی قانون عفاف و حجاب این است که برای دستگاه‌های مختلف تعریف وظیفه شده است. این وظایف قانونی برای دستگاه‌ها، وزارتخانه‌ها و نهادهای مختلف تعریف شده و هر کدام باید وظیفه‌ای را که برای‌شان تعریف شده است، انجام دهند و برای عدم‌انجام آن هم جرم‌انگاری و مجازات در نظر گرفته شده است.

غضنفری درباره توجه قانون حجاب و عفاف به تخلفات سلبی‌ها و افراد و چهره‌های مشهور و نگاه سختگیرانه‌تر به این افراد نیز اینگونه توضیح می‌دهد: «چهره‌های خاص و سلبی‌ها در صورتی که مرتکب تخلف و جرم بی‌حجابی شوند، به تناسب جرم مرتکبه، مجازات‌هایی برای‌شان در نظر گرفته شده و بعضاً ممکن است جرایم سنگینی را هم به تناسب جرم‌شان پرداخت کنند.»

به اطلاع رسانده می‌شود و برایش پیامک می‌دهند، اینجا هم می‌گویند در فلان تاریخ در چه مکانی شما مرتکب این تخلف شده‌اید و این جریمه شامل شما می‌شود.

غضنفری در خصوص این نکته که آیا یا پرداخت جریمه فرد می‌تواند تخلفش را ادامه دهد، اینگونه

رابطه میان جهان‌بینی و تقسیم‌نقش‌ها و اولویت‌های بانوان

مریم اشرفی‌گودرزی

آنچه رشد و گسترش جنبش‌های فمینیستی را در دنیای غرب رقم زد، همراهی نظام سرمایه‌داری با خواسته‌هایی بود که به بانوان مجال می‌داد خود را به جامعه عرضه کنند، در اجتماعی که بر نامه داشت با صنعتی شدن به جهان مدرن قدم بگذارد. جهش اقتصادی که ذات خلوع لومانیستی در کمیه آمال خود دیده بود، میسر نمی‌شد، مگر اینکه زن و مرد پا به پای یکدیگر چرخ‌های صنعت را به گردش درآورند و چه فرصت ذی‌قیمتی بود اینکه زنان نیز خود طالب و مشتاق گشودن درهای خانه به سوی جامعه باشند.

اما جامعه‌ای که انتظار زنان را می‌کشید قرار نبود به آنها عزت نفس، رتبه و مقام انسانی به جهت بروز ملکات فاضله و قابلیت‌های راشده اعطا کند که نه هیچ سختی یا اخلاقیات فروید و نه فلسفه لیبرالی به جا مانده از جان‌لاک و اقتصاد آدام اسمیتی در آن یافت می‌شد و نه مطامع بشرکت‌ها و کارتل‌های پهلوی را تأمین می‌کرد بلکه مدرنیت سفره‌ای مرصع جهت نمایش رونق در بازار عرضه و تقاضا برای بانوان گسترانیده بود که جهت حاضر شدن بر سر آن، زنان هر چه متبرع‌تر بودند، خواستی‌تر می‌شدند. حتی عرصه دانش هم اگر زنان را در خود پذیرفت و به آنها مجال رشد و ترقی داد، از این رو بود که هیچ توسعه‌ای فارغ از علم ممکن نیست و فزاینده شدن روال توسعه، نیاز به تولیدکنندگان بیشتر داشت، هم در عرصه علم و هم در عرصه کالا و البته بانوان، چند منظوره مفید بودند چراکه در حکم کالا به فضای تبلیغ و تصویر نیز کشانده شدند.

نقل این سرگذشت از آن روزم خورد که بگویم جهان‌بینی حاکم بر هر نظامی، نقش‌هایی متناسب با تفکر و مرام و رویه حاکم بر آن را طلب می‌کند، حال آیا ممکن است با جهان‌بینی توحیدی و الهی همان نقش‌هایی را برای بانوان تعریف کنیم که اگرستانسالیسم اصالت داده به انسان، فارغ از معنا و هویت ملکوتی، برای آن شرح و بسط کرده است؟

چگونه است که امروز در گام دوم انقلاب همچنان شاهد آنیم که عرصه‌های حاکمیتی تصمیم‌ساز و قانون‌پرداز درصددند با ایجاد خطای محاسباتی فاحش، به طرز مضحک و درآوری، اولویت‌های بانوان را دستکاری کنند، بی‌اهمیت‌ها را مهم جلوه دهند و مسئله روز ما در حوزه زنان بشود آنچه نه تنها هیچ تناسبی با نقشه راه ترسیم شده در نظام و راه‌های هدفمند و تعالی‌محور مندرج در الگوی پیشرفت ایرانی-اسلامی ندارد بلکه مدام در حال گریززن به انحرافات دیکته‌شده ماتریالیستی و حیات نامعقول غربی است؟

حقوق زنان

شروط دریافت مهریه از پدر شوهر و مادر شوهر

مهریه که از مهم‌ترین حقوق مالی زنان و ناشی از عقد نکاح، اعم از دائم یا موقت است، در قانون مدنی مورد پیش‌بینی قرار گرفته و قواعد آن ذکر شده است. بر اساس قانون مدنی، به محض عقد نکاح، زن مالک مهریه می‌شود و در صورت مطالبه، باید از سوی مسئول پرداخت آن به زن داده شود.

به طور معمول، مسئول پرداخت مهریه، زوج است و هنگام عقد نکاح، پرداخت آن را تعهد می‌کند، اما در شرایط ویژه‌ای زن می‌تواند اقدام به گرفتن مهریه از مادر شوهر و پدر شوهر کند و این امر، شرایط ویژه و نحوه دریافت به خصوصی دارد که ضروری است به بررسی آنها بپردازیم.

آیا گرفتن مهریه از مادر شوهر و پدر شوهر امکانپذیر است

در پاسخ به پرسش فوق، مبنی بر اینکه آیا گرفتن مهریه از مادر شوهر و پدر شوهر امکانپذیر است یا خیر؟ باید گفت، بله، در شرایط خصوصی قانونگذار امکان دریافت مهریه از والدین همسر را پیش‌بینی کرده و آن امکان، ناظر به زمانی است که یکی از آنها یا هر دوی والدین همسر، پرداخت مهریه زن را ضمن عقد نکاح، تعهد کرده باشند. با این توضیح که اساساً الزامی نیست زوج پرداخت مهریه را تعهد کند و هر شخص دیگری، اعم از والدین زوج یعنی پدر شوهر و مادر شوهر نیز می‌توانند پرداخت مهریه زن را تعهد کرده و در این صورت، شخصی که دادن مهریه را بر عهده گرفته است، مسئول پرداخت خواهد بود و دعوی مطالبه مهریه، باید به طرفیت او مطرح شود.

شایان ذکر است، در صورتی که شوهر، مسئولیت پرداخت مهریه را بر عهده دارد و پدر شوهر و مادر شوهر، پرداخت مهریه را تعهد نکرده باشند و پدر نظر گرفتن این فرض که شوهر، معسر را پرداخت مهر است و دادخواست اعسار، تقاضای تسطیب مهریه را دارد، حتی اگر پدر شوهر و مادر شوهر، اموال زیادی داشته باشند، چون پرداخت مهر را تعهد نکرده‌اند، نمی‌توان اقدام به مطالبه مهریه از آنها کرد.

شرایط دریافت مهریه از مادر شوهر و پدر شوهر

اولین و مهم‌ترین شرط از شرایط دریافت مهریه از پدر شوهر و مادر شوهر، این است که هر یک از آنها یا هر دوی آنها، مسئولیت پرداخت مهریه را تعهد کرده باشند.

دومین شرط، این است که در صورت عنده‌الاستطاعه بودن مهریه تعهد شده از جانب پدر شوهر و مادر شوهر، آنها توان مالی کافی برای پرداخت مهریه را داشته باشند.

از دیگر شروط مهم در این خصوص این است که زن اهلیت لازم (عقل، بلوغ و رشد) و همچنین مدارک کافی نظیر سند نکاحیه، مدارک هویتی و حساب کاربری سامانه را برای طی کردن مراحل قانونی مطالبه مهریه داشته باشند و بتوانند هزینه دادرسی لازم برای این امر را بپردازد یا در صورت اعسار از پرداخت، بتوانند اعسار خود را ثابت کنند.

نکته حقوقی مهم در خصوص گرفتن مهریه، به طور کلی، این است که دریافت مهریه، منوط به جدایی و طلاق زن از مرد نیست و از آنجا که زن به محض وقوع عقد نکاح، مالک مهریه می‌شود و هر گونه تصرفی را در آن دارد، می‌تواند هر زمان که خواست آن را مطالبه کند و مسئول پرداخت مهریه، اعم از اینکه زوج باشد یا والدین او یا هر شخص دیگری، موظف به پرداخت آن به زن باشند، مگر اینکه شیوه پرداخت مهریه، عنده‌الاستطاعه باشد که در این صورت صرفاً در صورت توان مالی مسئول پرداخت، مهریه زن پرداخت خواهد شد.